

hi torna amb el llibre *Botigues de Banyoles*. En aquesta ocasió ha treballat amb Anton Maria Rigau, que ha recuperat arxius fotogràfics de comerços locals i n'ha fet una selecció. Rigau ens té acostumats a llibres excel·lents sobre els fotògrafs banyolins, col·lecció a la qual s'afegeix aquest llibre. Grabuleda hi explica, amb més de set-centes imatges, la història de dos-cents quinze comerços. Segur que l'impertinent del meu nebot dirà que «Banyoles serà botiguera o no serà».

Disseny | Cal parlar de l'estudi de disseny gràfic Enserio. Ha guanyat un Laus de bronze en la categoria d'identitat corporativa en petita empresa, i un Laus de plata en senyalística. El treball premiat és un projecte integral de renovació de la imatge corporativa a la farmàcia Gratacós Nadal de Besalú (Ui! M'acabo de passar de comarca! O és que Besalú i Banyoles no són de la mateixa comarca?). La proposta de senyalística ha estat definida pel jurat com a «enginyosa, econòmica i modular». Pel que fa al Laus de bronze en la categoria d'identitat corporativa de petita empresa, el jurat va valorar-ne la capacitat «d'experimentar amb un símbol que semblava intocable per crear una imatge exclusiva i innovadora». En aquest cas, l'estudi juga amb el símbol dels farmacèutics, una creu de Malta —d'origen medieval, com el poble de Besalú—, i investiga altres creus medievals per dissenyar una imatge pròpia per a la farmàcia. Amb aquests dos, l'estudi ha guanyat ja quinze premis Laus durant la seva trajectòria.

EL RIPOLLÈS

Text i foto > EUSEBI PUIGDEMUNT

Tres blocs diferenciats | Malauradament, l'ombra de la COVID-19 continua planant sobre aquesta crònica de la comarca del Ripollès, per bé que acompanyada d'altres notícies més positives. Per això aquest escrit està dividit en tres blocs diferenciats: el referent a la pandèmia, el dedicat als actes ludicoculturals i, finalment, el d'un perfil més socioeconòmic. En el primer bloc, hem de dir que a la comarca l'índex del risc de rebrot era realment molt alt, de més de quatre-cents, en el mo-

ment de redactar aquestes línies. Com a mostra preocupant d'això, l'Hospital Comarcal de Campdevàrol, el de referència per al Ripollès, es va constituir en centre COVID, cosa que significa que només admestia l'ingrés de pacients afectats per coronavirus, i els pacients que tenia ingressats afectats per altres patologies, els va real·lotjar en altres centres hospitalaris propers, com ara els d'Olot o Vic. Però no tot són males notícies, afortunadament: el poblet de Toses era un dels cinc micropobles de Girona inexpugnables al coronavirus, amb zero casos d'infectats.

Oci i cultura | En el segon bloc, el ludicocultural, hem de referenciar que la Fundació MAP, amb seu a Ripoll, va presentar el llibre commemoratiu del seu mig segle de vida en un acte sobri en el qual va assistir el conseller de Treball, Afers Socials i Famílies, Chakir El Homrani.

Sense deixar la capital comarcal, el pessebre monumental que cada any construeixen Joan Monmany i Antoni Colomé al Museu Etnogràfic de Ripoll no va faltar per Nadal, per bé que en un format molt més reduït per evitar aglomeracions. S'hi representen pràcticament tots els pobles de la comarca, i el Nadal passat va arribar a la trenta-unena edició. A Sant Joan de les Abadesses van fer una exposició de pessebres i d'arbres de Nadal als aparadors de les botigues del poble per intentar reanimar el comerç al mateix temps que tornar la il·lusió de celebrar aquestes festes. De signe ben diferent va ser l'exposició sobre «El pas del temps» a la vila de Camprodon, que es va poder visitar al monestir de Sant Pere i va estar patrocinada per l'Ajuntament.

Pel que respecta a fires i mercats nadalencs, lamentem que la Fira de la Puríssima de Camprodon, per les circumstàncies sanitàries del moment, no es pogués celebrar, amb tot el que això va comportar per al comerç del poble; en canvi, sí que tant a Sant Joan de les Abadesses (Mercat de Nadal) com a Campdevàrol (Fira de Nadal al mig del mercat setmanal, però) i Ripoll (Mercat dels Encants amb productes nadalencs) van poder dur a terme les fires o mercats previstos, bé que en formats adaptats a les noves circumstàncies. La COVID-19 no va ser un obstacle per impedir portar a diferents cims

de la comarca els pessebres que diferents associacions cada any hi col·loquen, com ara les de Pardines, Ripoll o Sant Joan de les Abadesses.

Com a novetat cultural, la cinquena edició del Som Cultura va adoptar un format híbrid, en què el component virtual va tenir un paper destacat en molts dels actes i va permetre, ni que fos virtualment, apropar el públic a la cultura del Ripollès.

>> El monestir de Ripoll, il·luminat.

Cotrebball i coliving | En el terreny socioeconòmic, dues iniciatives ben meritòries: la primera es tracta d'un nou espai de cotrebball a Ripoll, la Qperativa, amb l'objectiu de crear empresa i feina a més a més d'ajudar persones emprenedores que vulguin tirar endavant les seves iniciatives. La segona té la seu a la vila de les Abadesses, més concretament a la masia La Forcarà, i es tracta d'una iniciativa d'habitatge compartit (*coliving*) que pretén oferir l'oportunitat de viure en un entorn rural, compartir l'experiència i poder-hi treballar virtualment, i els interessats només han d'aportar el seu granet de sorra per fer de la masia el lloc idoni per desenvolupar els seus projectes. A banda d'això, el conseller de Treball, Afers Socials i Família, Chakir El Homrani, va anunciar el dia 4 de desembre passat una inversió de més de 170.000 euros per a projectes de transformació digital i nous models de negoci per a tres associacions empresarials i comercials de la comarca.

LA CERDANYA

Text i foto > SANDRA ADAM

IV Jornades d'Estudis Comarcals de Cerdanya 2020 | El mes de novembre del 2020 no es van poder celebrar les IV Jornades d'Estudis Comarcals de Cerdanya. Es tracta d'un esdeveniment important per a tots aquells que

estimem la història de la nostra comarca, ja que permet prendre el pols a l'avançament de la recerca en matèria d'història, patrimoni, literatura, urbanisme o medi natural, i tenir un contacte directe amb els investigadors. Enguany això no ha estat possible i l'organització de l'esdeveniment ha intentat pal·liar aquesta mancança amb la difusió d'algunes comunicacions pel seu canal de Youtube.

Si tenim en compte les visites que han rebut els set vídeos publicats, diria que el balanç és poc encoratjador. La majoria dels vídeos no arriba a la cinquantena de visites i fins i tot les dues grans conferències previstes per a la passada edició arriben tot just a una setantena de visualitzacions. Sembla que la pandèmia ens ha catapultat al món digital, però el cert és que seguim preferint el directe que ens permet socialitzar. Per a aquestes IV Jornades ja és massa tard. Ens caldrà seguir fidels al paper i esperar la publicació de les comunicacions a la revista *Era 4*.

Sant Esteve de Guils puja de categoria | La Cerdanya està d'enhorabona. L'església de Sant Esteve de Guils ha estat declarada Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en la categoria de monument històric. Aquest espai s'afegeix a la trentena de monuments que gaudeixen d'aquesta protecció a la Baixa Cerdanya, com per exemple la Torre de Riu, Sant Julià de Pedra, Santa Eugènia de Nerellà, la Torre de Bernat de So o Santa Maria de Talló. La declaració de BCIN atorga una protecció a l'edifici i al seu entorn per garantir-ne la pervivència al llarg del temps, i abans de qualsevol intervenció cal que el projecte passi per un seguit de controls gestionats des del Departament de Cultura.

Aquest títol no només protegeix l'edifici, sinó que pretén evitar que s'alterin els voltants de l'església, per preservar-ne el valor i la bona visua-

>> L'església de Sant Esteve de Guils, Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en la categoria de monument històric.

litització. A partir d'ara, per exemple, caldrà tenir en compte la integració harmònica de les edificacions que es puguin fer a tocar del recinte per tal que no afectin la contemplació de l'espai sense interferències.

LA SELVA

Text > JOAN DOMÈNECH

Lloret de Mar: el jaciment de Montbarbat | Acaba d'aparèixer un altre llibre (el número 15) de la col·lecció local «Es Frares», editat per l'Ajuntament i coordinat pel Servei d'Arxiu Municipal. Es titula *L'oppidum de Montbarbat* i presenta amb tot detall els resultats de més de vint-i-cinc anys d'excavacions portades a terme per un equip d'arqueòlegs amb la doctora Maria del Vilà Vilà i Bota al capdavant.

>> Vista aèria del jaciment de Montbarbat. (Foto: AJUNTAMENT DE LLORET DE MAR)

L'obra està redactada amb tot el rigor, amb gràfics i fotografies que justifiquen el text i té 512 pàgines. La conclusió del voluminós estudi és que Montbarbat és un dels poblats fortificats més grans del nord-est peninsular, ben situat al cim de la muntanya homònima, gairebé com a frontera sud dels indigets de l'Empordà. Evidencia una fase prehistòrica a la qual segueix la construcció del poblat fortificat —a les darreries del segle v aC— i una remodelació encara posterior dels habitatges en els segles IV-III aC, moment en què el poblat va ser abandonat. Els habitants vivien de l'agricultura de secà, la ramaderia, la pesca, la caça i la recol·lecció. Amb els excedents de producció practicaven el comerç terrestre i marítim. S'hi ha trobat un ampli mostrari de peces de ceràmica, i el metall, molt escàs, hi està representat per restes degradades —a causa de l'acidesa

del terreny— d'eines i armes. No se n'ha trobat, encara, la necròpolis.

Santa Coloma de Farners: Festival Domini Màgic de Poesia | A finals d'estiu es va celebrar a la capital del Rocar el festival de poesia Domini Màgic, que es va centrar principalment en l'obra de Joan Vinyoli, el poeta barceloní que durant la seva infantesa i joventut va estiuejar a Santa Coloma. Es van llegir composicions seves evocadores dels paisatges locals, que es van poder valorar *in situ* seguint un itinerari preparat. També hi va ser recordat Josep Carner, en el cinquantenari de la seva mort. La literatura —exposada en bona part en sessions celebrades a la Casa de la Paraula— es va combinar amb la música i altres arts, amb la presentació d'un disc i amb una exposició pictòrica i fotogràfica. Tot i els problemes derivats de la pandèmia, el festival, amb les degudes precaucions, el van poder seguir unes quatre-centes persones.

Blanes: Can Massó | Quan circulàvem, fins fa poc, pel passeig de Blanes, ens adonàvem d'una casa senyorial d'antics indians, Can Massó, la darrera que quedava dempeus d'una llarga llista de construccions singulars. Es pot dir que ha estat indultada d'una desaparició definitiva. Actualment s'hi fan obres de rehabilitació, que han hagut de ser més invasores del que es preveia a causa del mal estat d'alguns fonaments o parts essencials per a la seguretat de l'edifici. Però s'ha salvat. Un inversor egipci, de viatge per la Costa Brava, se'n va enamorar i pretén convertir-la en un hotel —el primer de quatre estrelles del nucli històric— i restaurant. La previsió és inaugurar-lo el 2022. Els blanencs coneixien també aquesta mansió per Can Mañach, nom de la darrera família que hi va viure a lloguer durant molts anys.

LA GARROTXA

Text > JOAN SALA

Un antic convent reverteix a la ciutat d'Olot | El convent de la Divina Providència ja és propietat municipal. Es tracta d'un edifici situat en un punt central de la població que, després de